

ВПЛИВ ДОШЛЮБНИХ СТАТЕВИХ СТОСУНКІВ НА ПОДАЛЬШИЙ РОЗВИТОК СІМ'Ї

Актуальність теми дослідження. Різноманітність тенденцій, помічених психологами в галузі міжособистісної взаємодії та психології сім'ї, розмаїття теоретичних припущень, що породжує спектр концептуальних моделей міжособистісних стосунків, свідчить про актуальність осмислення психології сімейних взаємин.

Сімейні взаємини - це складний феномен, складна психічна реальність, що включає як міфологічні, так і сучасні рівні свідомості, а також індивідуальні й колективні, онтогенетичні, соціогенетичні та філогенетичні передумови.

У багатьох психологічних дослідженнях обговорюється глобальний злам соціальних стереотипів, індивідуальна ідеологія лихоліть, дезінтеграції, зміна соціально-психологічного статусу сім'ї, в деяких випадках виявляється його деформація, невизначеність та навіть часткова втрата в результаті зміни відпрацьованих ритуалів, трансляції ЗМІ інформації, побудованої на принципах іронії, безглуздої жорстокості, індивідуалізму та містицизму, зміни практики повсякденного звичного спілкування та неадекватності життєвого досвіду членів сім'ї наявній соціальній ситуації [1;2].

На даному етапі суспільного розвитку заслуговує на увагу актуальність вивчення впливу дошлюбних статевих стосунків на подальший розвиток сім'ї. Адже з кожним роком «досліджувати сексуальне життя» молоді люди розпочинають все в молодшому віці, «ідучи в ногу» із сучасною модою, не розуміючи, що можуть отримати фізичні та психологічні травми не лише тут і тепер, але і під час створення майбутньої сім'ї [3;4].

Теоретична розробка проблеми. Теоретико-методологічну основу дослідження склали теоретичні засади вивчення дошлюбних статевих стосунків (Т.В.Говорун, Л.Г. Іонін, О.П.Чорнописька та ін.), психологія сімейних відносин (Т.Андрєєва, Т.В. Буленко, В.П.Кравець, О.З. Лютак, М.І.Мушкевич,

Л.Е.Орбан-Лембрик, Р.П.Федоренко, Г.М. Федоришин та ін.), психологія статевого життя (Г.Келлі, М.В. Миколайський та ін.), психологічні проблеми юнацького віку (О.І. Климишин, Ф. Райс, І.М. Ралько, І.О. Сохан та ін.).

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні та емпіричному розгляді особливостей впливу дошлюбних статевого стосунків на подальший розвиток сім'ї і визначає наступні завдання:

1. Проаналізувати науково-теоретичні джерела з обраної проблеми.
2. Дослідити вплив дошлюбних статевого стосунків на сексуальну адаптацію молодого подружжя до сімейного життя.

Викладення основного матеріалу. Дослідження проводилось на базі Волинського обласного центру соціальних служб для дітей, сім'ї та молоді і СНУ імені Лесі Українки (інститут соціальних наук). Вибірку склали 200 осіб віком від 17 до 24 років, з яких 50 подружніх пар та по 50 юнаків та дівчат, які не перебувають і не перебували у шлюбі.

Новизна дослідження визначається такими результатами:

- Здійснено комплексне теоретичне та емпіричне дослідження проблеми дошлюбних статевого стосунків;

-Обґрунтовано психологічні особливості статевої соціалізації сучасної молоді;

-Поглиблено психологічний зміст кохання як ціннісно-орієнтованої основи дошлюбних сексуальних стосунків.

Дослідження проводилось з використанням методик «Задоволеність шлюбом» (В. В.Столін, Т.Л.Романова, Г.П.Бутенко), «Сексуальний профіль» (М. Яффе) та анонімних опитувальних анкет окремо для одружених та неодружених опитуваних.

Проведені дослідження юнаків та дівчат, спрямовані на визначення рівня дошлюбних статевого стосунків серед молоді, показали наступні результати: 58% дівчат і 69 % юнаків дали стверджувальну відповідь стосовно необхідності сексуального досвіду до шлюбу. При цьому аналіз відповідей свідчить про те, що початок статевого життя має різний особистісний і соціальний смисл у

свідомості юнаків і дівчат. Більшість юнаків (54%) ідеальним віком для початку статевого життя вважають 16-17 років, більшість дівчат (53%) також вважають цей вік ідеальним для початку статевого життя.

Аналіз відповідей опитуваних також показав, що 44% дівчат на перше місце у сексуальних стосунках ставлять кохання, 58% юнаків - задоволення фізіологічних потреб. Друге місце у юнаків (30%) займає кохання, дівчата друге місце відводять можливості зачати дитину (33%).

Заслуговує на увагу те, що 93% юнаків та 84% дівчат вважають обов'язковим для себе дошлюбний сексуальний досвід, оскільки сексуальні стосунки є важливою складовою подружнього життя.

Отримані результати засвідчили також, що більшість опитуваних (63% юнаків і 78% дівчат) вважають, що дошлюбні стосунки з багатьма партнерами наражають на небезпеку майбутнє сімейне життя, особливо коли виникають венеричні захворювання. При цьому було виявлено, що 97% юнаків та 86% дівчат вважають себе ознайомленими із засобами контрацепції.

Аналіз відповідей опитуваних стосовно того, чи хотіли б вони, щоб шлюбний партнер мав сексуальний досвід, 13% юнаків та 26% дівчат не заперечують, щоб їхній шлюбний партнер мав такий досвід до шлюбу; 71% юнаків та 32% дівчат не бажають, щоб їхній шлюбний партнер мав сексуальний досвід з іншим партнером. При цьому 78% юнаків та 77% дівчат вважають, що дошлюбні стосунки певним чином «зміцнюють сімейне життя», особливо в сучасному суспільстві; 8% юнаків та 5% дівчат не погоджуються з таким твердженням, оскільки вважають, що дошлюбні стосунки не здійснюють жодного впливу на сімейне життя. Заслуговує на увагу те, що лише 13,3% юнаків та 48% дівчат вважають, що сексуальний досвід має здобуватися у шлюбі; не обов'язково у шлюбі - 76% юнаків та 42% дівчат. На питання «Чи можуть дошлюбні статеві стосунки стати причиною негативного пристосування до сімейного життя?» 30% юнаків та 35% дівчат відповіли, що дошлюбні стосунки можуть бути причиною «негативного пристосування» до сімейного життя, не погоджуються з цим 48% юнаків та 55% дівчат.

Аналіз результатів дослідження подружніх пар засвідчив, що більшість як чоловіків, так і жінок (86% і 84%) стверджують, що досвід сексуальних стосунків з іншими партнерами не впливає негативно на подружні взаємини, при цьому вважають, що дошлюбні стосунки з іншим партнером збагатили їхній сексуальний досвід (81% чоловіків і 62% жінок).

На відміну від результатів дослідження юнаків та дівчат, 75% чоловіків та 82% жінок не вважають, що за допомогою сексуальних стосунків можна знайти шлюбного партнера.

Більшість опитаних (82% чоловіків і 78% жінок) стверджують, що дошлюбні стосунки їхнього партнера не впливають на довіру до нього, при цьому 89% чоловіків і 87% жінок не вважають дошлюбні статеві стосунки причиною негативного пристосування до сімейного життя. Проте заслуговує на увагу те, що 99% чоловіків та 76% жінок не хотіли б, щоб їхній подружній партнер мав дошлюбний сексуальний досвід.

Дослідження засвідчують, що готовність до розлучення як у чоловіків (56%), так і у жінок (67%), що мали дошлюбні статеві зв'язки, є значно вищою порівняно з партнерами, що аналогічного досвіду не мали (відповідно 32% і 48%).

Заслуговує на увагу той факт, що жінки, які мали досвід дошлюбних стосунків, виявили значно вищу схильність до вступу у статеві стосунки з іншим чоловіком, окрім власного (54%), аніж заміжні жінки, котрі не мали подібного досвіду (38%). При цьому аналіз відповідей чоловіків обох груп суттєвих відмінностей не виявив, хоча в цілому готовність вступити у статеві стосунки з іншим партнером у чоловіків є вищою (72% чоловіків, що мали сексуальний досвід, та 68% - які його не мали).

Наступним етапом дослідження було визначення задоволеності шлюбом та рівнів сексуального профілю у подружніх пар, що мали сексуальний досвід, і тих, у кого дошлюбні сексуальні стосунки були відсутні. Отримані результати щодо задоволеності шлюбом за методикою В. Століна суттєвих відмінностей не виявили ні серед жінок ні серед чоловіків. При цьому задоволеність шлюбом у

чоловіків була заявлена наступними показниками: благополучні - 42 особи (84%); перехідні - 6 осіб (12%); неблагополучні — 2 особи (4%). Дослідження задоволеності шлюбом у жінок виявили такі результати: благополучні – 35 осіб (70%); перехідні – 11 осіб (22%); неблагополучні – 4 особи (8%).

На підставі отриманих даних щодо визначення сексуального профілю партнерів (методика «Сексуальний профіль») за дев'ятьма шкалами можна констатувати, що чоловічий сексуальний профіль до одруження займає від середньо-низького до середньо-високого рівня, а у одружених знаходиться на середньо-високому та високому рівні.

1. Сексуальна освіченість - середній стабільний рівень.
2. Сексуальний потяг – як у не одружених чоловіків так і у одружених займає середньо-високий рівень.
3. Сексуально-психологічне благополуччя — у не одружених чоловіків займає середньо-низький рівень, а у одружених — середньо-високий.
4. Сексуальна задоволеність - в усіх чоловіків середньо-високий рівень.
5. Чутливість - у неодружених чоловіків середньо-низький рівень, у одружених - середньо-високі показники.
6. Комунікативність - у всіх чоловіків виявлено середньо-високі показники.
7. Впевненість у собі - у неодружених чоловіків - середньо-низький рівень, у одружених — середньо-високі показники.
8. Техніка — у всіх чоловіків займає стабільно середньо-високий рівень.
9. Широта поглядів - у неодружених чоловіків середньо-низький рівень, у одружених - середньо-високі показники.

Жіночий сексуальний профіль до одруження займає від середньо-низького до середньо-високого рівня, а у одружених знаходиться на середньо-високому та високому рівні:

1. Сексуальна освіченість – має тенденцію збільшення рівня від низько-середнього у неодружених до середньо-високого у одружених.

2. Сексуальний потяг – у неодружених жінок займає середньо-низький рівень, а у одружених – середньо-високий.

3. Сексуально-психологічне благополуччя – у неодружених жінок займає середньо-низький рівень, а у одружених — середньо-високий.

4. Сексуальна задоволеність – у неодружених жінок займає середньо-низький рівень, а у одружених — середньо-високий.

5. Чутливість – як у неодружених жінок, так і у одружених займає середньо-високий рівень.

6. Комунікативність – у неодружених жінок займає середньо-високий рівень, а у одружених – високий.

7. Впевненість у собі – займає середньо-низький рівень у неодружених і дещо підвищується до середнього рівня у одружених.

8. Техніка – займає середньо-низький рівень у неодружених і підвищується до високого рівня у одружених жінок.

9. Широта поглядів – як у не одружених жінок, так і у одружених займає середньо-високий рівень.

Порівняльний аналіз сексуального профілю осіб, що мали сексуальний досвід, і осіб, у яких цей досвід був відсутній, суттєвих відмінностей не виявив, на нашу думку, це свідчить про те, що наявність дошлюбних статевих зв'язків не впливає на формування сексуального профілю партнера.

Висновки. Отже, проаналізувавши результати проведеного дослідження ми виявили, що більшість юнаків і дівчат вважають за необхідне мати дошлюбний сексуальний досвід з іншим партнером. Понад 50% обох статей визначають ідеальним для початку статевого життя вік 16-17 років.

Заслуговує на увагу той факт, що значна кількість досліджуваних як юнаків, так і дівчат вважають, що за допомогою дошлюбних стосунків можна знайти партнера для подружнього життя.

Аналіз результатів дослідження подружніх пар засвідчив, що більшість як чоловіків, так і жінок стверджують, що досвід сексуальних стосунків з іншими партнерами не впливає негативно на подружні взаємини, при цьому вважають,

що дошлюбні стосунки збагатили їхній сексуальний досвід.

На відміну від результатів дослідження юнаків і дівчат, більшість чоловіків та жінок не вважають, що за допомогою сексуальних стосунків можна знайти шлюбного партнера.

Значна частина опитаних стверджує, що дошлюбні стосунки партнера не впливають на довіру до нього, при цьому не вважають дошлюбний статевий досвід причиною негативного пристосування до сімейного життя.

Однак заслуговує на увагу те, що аналіз відповідей опитуваних, які не перебувають ще у шлюбі, засвідчив, що дівчата лояльніше ставляться до наявності сексуального досвіду у партнера, ніж хлопці. Більшість як юнаків, так і одружених чоловіків хотіли б, щоб їхні дружини не мали інших сексуальних партнерів, при цьому більшість заміжніх жінок шкодують про наявні сексуальні стосунки до шлюбу. Зауваживши викладене, можна зробити висновок, що дане питання потребує подальшого наукового дослідження виявлення шляхів оптимізації сексуальної адаптації молодого подружжя.

Список літератури

1. Головніва И. В. Изменение традиционных внутрисемейных ролей: новые модели поведения и конфликты / И.В. Головніва // Практична психологія та соціальна робота. – 2006. – № 4. – С. 12 – 16.
2. Корчова Г. Л. Роль сім'ї у формуванні сексуальної культури старшокласників / Г.Л. Корчова // Практична психологія та соціальна робота. – 2007. – № 3. – С. 17 – 20.
3. Орлов А. Б. Эволюция межличностных отношений в семье: основные подходы, ориентации и тенденции // А. Б. Орлов Психология личности и сущности человека: Парадигмы, проекции, практики.– М., 2002.– С. 174 – 188.
4. Шевцова С. В. Психология семьи как предмет научного анализа / С. В. Шевцова // Инновации в образовании. – 2004. – № 4. – С. 79 – 81.

АНОТАЦІЯ

В статті досліджено та проаналізовано особливості впливу дошлюбних статевих стосунків на сексуальну адаптацію молодого подружжя до сімейного життя.

АННОТАЦИЯ

В статье исследовано и проанализировано особенности влияния добрачных половых отношений на сексуальную адаптацию молодых супругов к семейной жизни.

SUMMARY

The features of premarital sex impact on sexual adaptation of a young couple to family life are analyzed in the article.